

STANOVISKO VLÁDY

k návrhu poslanců Tomia Okamury, Radima Fialy, Jana Hrnčíře a dalších na vydání zákona, kterým se mění zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů (sněmovní tisk č. 1062)

Vláda na své schůzi dne 23. listopadu 2020 projednala a posoudila návrh zákona, kterým se mění zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů, a zaujala k tomuto návrhu **nesouhlasné stanovisko**, a to z následujících důvodů:

1. Vláda předně konstatuje, že obsah předloženého návrhu zákona je prakticky totožný s jiným poslaneckým návrhem zákona předloženým zčásti týmiž předkladateli dne 13. února 2019 (sněmovní tisk č. 401). Také ten obsahoval stejný návrh na změnu pravidel o započítávání částečného plnění na příslušenství pohledávky a na jistinu. Již k tomuto návrhu zákona zaujala vláda nesouhlasné stanovisko (usnesení vlády ze dne 11. března 2019 č. 168) a následně byl Poslaneckou sněmovnou vrácen navrhovatelům k dopracování (usnesení PS č. 674 z 30. schůze ze dne 19. června 2019).
2. Vláda v obecné rovině souhlasí s posilováním pozice dlužníka, pokud tím však nejsou nepřiměřeně dotčena práva věřitele, zejména právo na řádné a včasné plnění. Vláda je však toho názoru, že navrhovaná změna § 1932 občanského zákoníku není nezbytná a není ani vhodná. Navržená právní úprava by byla ve srovnání s právními úpravami jiných evropských zemí velmi neobvyklá a mohla by působit problémy v běžném hospodářském životě. Její aplikace by mohla narušit využívání některých stávajících finančních produktů, jako jsou například překlenovací úvěry ve stavebním spoření, reverzní hypotéky nebo dlouhodobé úvěry splácené na konci doby splatnosti například prodejem nemovitosti. Nově předložený návrh navíc v důvodové zprávě ještě více akcentuje, že by se měla příslušná úprava vztahovat na všechny dlužníky, tedy nejen na spotřebitele.
3. Vláda v mezidobí předložila Poslanecké sněmovně vlastní návrh na změnu ustanovení § 1932 občanského zákoníku, který má danou problematiku proporcionálně a uspokojivě řešit (sněmovní tisk č. 984). Vládní předloha navrhuje zakotvit zvláštní pořadí ve vztazích se spotřebitelem v případě prodlení s plněním dluhu. Na rozdíl od poslaneckého návrhu zákona je vládní předloha produktově neutrální a nevylučuje i nadále využívání finančních

produktů, které věřiteli umožňují průběžně uplatňovat úroky. Na rozdíl od poslanecké předlohy také vládní návrh umožňuje účinně dosáhnout sledovaného cíle (tj. předcházet dluhové spirále), neboť vládou navrhovaná změna představuje kogentní úpravu stanovenou k ochraně spotřebitele (§ 1812 odst. 2 občanského zákoníku). Poslanecká předloha naopak není způsobilá dosáhnout ani tohoto cíle, a to pro dispozitivní povahu navrhovaných pravidel.

4. Návrh zákona se oproti původní předloze liší v tom, že již neobsahuje přechodné ustanovení, které vláda ve svém stanovisku označila jako zmatečné a neodpovídající standardní legislativní technice. Při absenci přechodného ustanovení by se však navrhovaná úprava měla uplatnit i na dluhy z právních jednání učiněných přede dnem nabytí účinnosti zákona. To vláda považuje za nepřipadný zásah do právní jistoty a do vlastnického práva věřitele. I v tomto ohledu je vládní předloha obsažená ve sněmovním tisku č. 984 mnohem vhodnější, neboť výslovně stanoví standardní přechodné pravidlo, že se na dluhy z právních jednání učiněných přede dnem nabytí účinnosti zákona aplikují dosavadní pravidla pro započítávání plnění.